

Initiatiefvoorstel Jongeren onder dak

Raadsinformatiebijeenkomst	16 november 2018
Voorzitter	Queeny Rajkowski
Tijd	19.30–21.00 uur
Zaal	Grote trouwzaal
Soort Bijeenkomst:	Bespreken initiatiefvoorstel
Werkvorm bijeenkomst	Reguliere bijeenkomst met meepraters
Geagendeerd door:	Anne-Marijke Podt, D66, Marloes Metaal, CDA en Peter van Corler, GroenLinks.
Doel van de bijeenkomst	Een reactie van partners in de stad en jongeren op het voorstel.
Meepraters	1. Jaap Meeuwssen, De Achterkant 2. Meeprater 3. Meeprater 4. Meeprater 5. Meeprater 6. Meeprater 7. Roesja Verhoeven, Singelzicht 8. Marco van Breukelen, Leger de Heils, 9. Yvonne Meijer, Back-up en Crisisopvang de Dijk van Youké 8. Meeprater 9. Kay Neven, Stichting De Tussenvoorziening 10. Meeprater
Portefeuillehouder(s)	Victor Everhardt, Jeugd en Jeugdzorg Kees Diepeveen, Welzijn Paulus Jansen, Wonen
Aanwezige griffiemedewerker(s)	Marcel Kiewik Aveline Molenaar
Programma	Meepraters aan het woord Vragen raadsleden
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie Mens en Samenleving van 23 november 2017. De raad besluit in principe hierover tijdens de eerst volgende raadsvergadering.

Motivatie:

De fracties van GroenLinks, CDA en D66 horen graag tijdens deze bijeenkomst van partners in de stad die met deze jongeren werken, maar vooral van de jongeren zelf wat ze van de in het voorstel genoemde ideeën vinden. De fracties hebben het graag over wat er eventueel nog mist en waar een Plan van Aanpak voor het voorkomen van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen en het

verbeteren van de gezamenlijke aanpak voor jongeren die al dak- of thuisloos zijn, aan zou moeten voldoen.

Bijdragen.

Jaap Meeuwsen, De Achterkant

Red de jeugd – De Achterkant oktober 2017

De Achterkant is een samenwerkingsverband van cliëntenorganisaties in de Maatschappelijke Opvang, Verslavingszorg en Geestelijke Gezondheidszorg in Utrecht. De deelnemers van De Achterkant willen meer aandacht voor zwerfjongeren en zogeheten spookjongeren. Het gaat om de jongeren die het aller slechtste af zijn in onze samenleving, zonder vaste woonplek, zonder geld, met schulden, zonder papieren, zonder diploma, vaak met verstandelijke of geestelijke problemen en zonder hulp.

Onrecht laten zien

In Nederland worden jonge mensen in de knel onrechtvaardig behandeld. Een huis, een uitkering, goede hulp zijn veel te moeilijk om aan te komen als je jong bent. Daar komt nog bij dat jongeren in de knel vaak negatief bejegend worden omdat veel ambtenaren en hulpverleners zich niet kunnen verplaatsen in de manier waarop zij hun leven moeten leiden.

In beeld brengen

Om zichtbaar te maken wat de situatie in Nederland is, moet de situatie van de jongeren waar het om gaat veel nadrukkelijker en duidelijker in beeld gebracht worden. Er dreigt een hele generatie verloren te gaan omdat ze geen aansluiting vindt bij de bovenwereld. Via sociale media, televisie en kranten moet voortdurend aandacht gevraagd worden voor hun problemen.

Persoonlijk maken

Persoonlijke verhalen van de jonge mensen die in een uitzichtloze situatie zitten helpen om zichtbaar te maken hoe het sociale systeem niet meer aansluit op hun werkelijkheid. Elk persoonlijk verhaal op geeft een beeld van de wereld vanaf de onderkant, waar beleidsmakers geen idee van hebben. Het persoonlijke moet maatgevend worden voor oplossingen voor de jongeren waar het om gaat.

Een goedkope veilige woning , met zorg als dat nodig is.

Zwerfjongeren hebben een huis nodig en ondersteuning om wat van hun leven te kunnen maken. Goedkope veilige huisvesting moet prioriteit worden. Huisvestingsorganisaties en huisvestingsbedrijven zouden altijd een percentage van hun woningaanbod beschikbaar moeten stellen voor jongeren. Zorginstellingen zouden makkelijker huisvesting moeten kunnen regelen voor jongeren die zich bij hen aanmelden.

Administratieve drempels afschaffen

Jongeren die niet passen in het reguliere administratiesysteem doordat ze niet inschreven staan op de plek waar ze wonen of jongeren zonder uitkering of opleiding, staan voor hoge administratieve drempels om de ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben. Ook hier geldt dat veel meer gekeken moet worden naar wie om hulp komt en zou geen jongeren meer losgelaten moeten worden als die zich meldt aan een loket. Het starre theoretische systeem van regels en wetten sluit niet aan op het leven van een jongere op drift. Soms werken nieuwe wetten zelfs in de hand dat jongeren op straat terecht komen, zoals de kostendelersnorm.

Peer to Peer leren van net iets ouderen

Jongeren met problemen leren het beste van mensen die zelf ook nog jong zijn en hetzelfde meegemaakt hebben als zij. Jongeren van 18+ die in staat zijn geweest zich aan hun problemen te onttrekken zijn vaak stevige en goede ondersteuners. Je moet iemand hebben waar je een voorbeeld aan kan nemen en die je kunt vertrouwen. Hulpverleners staan nu te ver weg van jongeren met problemen, jonger ervaringsdeskundigen zijn een brug naar die hulpverlening.

Regie geven op eigen plek met goede begeleiding

Jongeren hebben een eigen plek nodig om bij elkaar te komen, waar ze niet hun persoonsgegevens hoeven af te geven. De ondersteuning die nodig is om zo'n plek te kunnen runnen moet dicht bij jongeren staan en in overleg met die jongeren aangeboden worden. Het moet een eigen plek zijn waar zij invloed kunnen hebben op de inrichting, openingstijden en activiteiten of diensten die worden aangeboden: een eigen honk.

Eigen cultuur van jongeren respecteren

Jongeren hebben een eigen levensstijl en sterke ideeën over de manier waarop ze willen leven. Om hulpverlening of onderwijs te laten slagen moet aangesloten worden bij de eigen cultuur van jongeren. Dat betekent dat ze structureel betrokken moet worden in het aanbod en dat ze actief bevroegd moeten worden over wat ze willen.

Schulden kwijtschelden

Schulden zijn de drempel om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Schulden die vaak niet meer in verhouding staan met de kosten die ooit gemaakt zijn. Daar komt nog bij dat de overheid vaak de grootste schuldeiser is. Zo zijn schulden zijn vaak een reden om uit beeld te blijven bij de overheid en wordt aansluiting op de bovenwereld nog moeilijker. De Achterkant juicht het opkopen van schulden zoals dat in Utrecht en Amsterdam gebeurt toe.

Duurzaam en betrokken in plaats van strijdend en repressief

Hulpverleners wisselen zich steeds sneller af, het verloop neemt almaar toe. Er is juist behoefte aan vastigheid, een persoon die je ook naar een paar maanden nog kan bellen. Te vaak komt het voor dat hulpverleners een strijd aangaan en jongeren dwingen te doen wat de hulpverlener wil. Jongeren zitten in het verdomhoekje en hebben continue en warme ondersteuning nodig van mensen die het lang volhouden

Roesja Verhoeven, Marco van Breukelen, Yvonne Meijer namens Stichting Singelzicht, Leger de Heils, Back-up en Crisisopvang de Dijk van Youké

Back-up, De Dijk, het Leger des Heils en Singelzicht hebben samenwerkingsafspraken vastgelegd rondom de zorg voor jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Ons gedeelde doel is hen perspectief bieden.

Back-up werkt aan de voorkant van de keten, onder andere door inloopsprekken en ambulante vasthoudende begeleiding. Back-up plaatst jongeren bij zorgaanbieders zoals Crisisopvang de Dijk van Youké, Enkeltje Zelfstandig van het Leger des Heils en Singelzicht. Deze laatste twee zitten, , eventueel gevolgd door verschillende vormen van woonbegeleiding op een kamer of zelfstandige woning door de genoemde 4 partijen, aan het eind van de keten: Jeugdhulp en Beschermd Wonen voor jongeren van 17 tot 23 jaar met meervoudige én gedragsproblematiek. Naast dat praktisch gezien, zaken allerm minst op orde zijn, heeft een substantieel deel van onze jongeren psychische problemen en dikwijls zijn ze verslavingsgevoelig. Het verzoek was jongeren

aan het woord te laten, daarom citeren we af en toe een jongere. De uitspraken zijn persoonlijke antwoorden van jongeren op de vraag: Wat zijn je problemen? Typerende uitspraak:

“Ik wil geholpen worden met alles, met een huis, dat ik mijn boetes afbetaal, dat ik zelfstandig ben, dat ik stop met blowen, dat ik naar school ga, gewoon dat ik een goede jongen word. Ik verwacht iemand te krijgen die mij begrijpt en mij kan helpen om op het rechte pad te blijven.” En over vroeger:

“Wat je niet doodmaakt, maakt je sterker”

Het voorstel van D’66, CDA en Groen Links geeft een mooi perspectief. Perspectief om het nog beter te maken voor de jongeren, waarbij in Utrecht al een heleboel gebeurt. Het voorstel biedt als extra dat er samenhang komt in de keten en de komende 4 jaar aandacht voor deze doelgroep is gegarandeerd. Investeren in de zorgketen voor jongeren werkt preventief (instroomvoorkomend) op de instroom in de volwassenenketen. Met 4 zorginstellingen zijn we al begonnen, binnenkort tekenen we een Convenant waarin we ons vastleggen op afspraken inclusief prestatie-indicatoren. Doel is gezamenlijk een meerwaarde te creëren en de zorg zo laagdrempelig en tijdig mogelijk te bieden.

Toch een aantal opmerkingen en suggesties voor het werk wat ons nog te wachten staat. Dat inkomen, onderwijs, werk en huisvesting belangrijk zijn om de doorstroom uit de keten mogelijk te maken, is juist. Daarnaast is er aandacht nodig voor verbinding buiten de gemeentelijke keten en de directe invloed zoals met geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg, de fysieke gezondheidszorg, zorgaanbieders uit de Wet Langdurige Zorg en de justitiële zorg

Het voorstel erkent de doelgroep dak- en thuisloze jongeren als een specifieke groep, de zorg voor deze groep kent een eigen dynamiek. Onderzoek omschrijft de doelgroep als jongeren met ernstige, complexe problematiek, een ‘net niet groep’ en ‘overige’ jongeren.

Een citaat: “Ik hoop ooit uit de hulpverlening te komen, maar ben bang dat ik weer terugval in de oude cirkel. Vanaf mijn zevende hoor ik dingen, ik voer gesprekken in mijn hoofd en zie schimmen.”

Volgens het voorstel komen lang niet alle jongeren in de cijfers voor. Dit kan kloppen. Een waarschuwing.... er zijn jongeren buiten beeld. Gebaseerd op recente cijfers van het CBS. In december 2016 in het nieuws: “Meer jongeren dakloos.” Afgerond 41 procent van de in totaal 30.500 dakloze personen in Nederland. Waarvan de helft in de grotere steden. Een snelle berekening komt op 1500 dakloze jongeren in Utrecht.

Een ander recent bericht van het CBS: Er zijn 66.000 spookjongeren in Nederland. Onzichtbare jongeren die niet in zicht zijn bij de gemeente en hulpverlening.

Citaat: “Ik heb tot nu toe de hulpverleners buiten de deur weten te houden.”

In de keten kennen wij deze jongeren als thuisloze jongeren – o.a. als ‘bankslapers’ allemaal. Jongeren die al langere tijd ‘ergens’ verblijven maar nergens thuis zijn. Vaak omdat hun ouders het wel wilden, maar niet konden. En die bijvoorbeeld in een auto of in de schuur bij familie slapen, maar niet kunnen mee-eten en daar niet naar de wc mogen... Iedere zorgverlener in onze keten kent spookjongeren. Allemaal in een risicovolle positie waarbij het elk moment mis kan gaan. En bij wie dat regelmatig ook gebeurt.... Wij beweren niet dat al deze jongeren gebruik zullen en willen maken van de voorzieningen in de keten. Voorstel 18 spreekt van duidelijkheid over waar er gaten zitten. Misschien moet de inzet zijn om meer jongeren op te sporen en te helpen Het aantal potentiële klanten benadrukt het belang van te zorgen voor een tijdige

uitstroom én om het zorgaanbod in de keten verder te ontwikkelen. Dit vereist wel dat de keten voldoende sterk is en dat er voldoende aanbod is – en dit is bijvoorbeeld niet het geval voor zwangeren en jonge moeders.

De centrale wachtlijst voor alle ketenpartners is al een mooi Utrechts initiatief. Misschien in de toekomst een gezamenlijke intake? Niemand weet immers echt hoeveel hulp in welke categorie er nodig is en wat er gebeurt als er meer jongeren een beroep doen op zorg. Die trend lijkt overigens wel gaande te zijn.

De eerste actie is beter signaleren en preventie. Voor jongeren betekent dat iets anders dan bij volwassenen. Inzet op dreigende uithuiszetting helpt niet meer – onze jongeren zijn dikwijls al heel lang geleden uit huis gezet en wel door hun ouders met alle gevolgen van dien. Van de week was er nog een 19-jarige jongen op gesprek die al sinds dat hij een half jaar was, thuisloos bleek te zijn.

Wat dan wel? Goede jeugdhulp is de meest preventieve maatregel om te voorkomen dat jongeren later een beroep doen op de keten voor dak- en thuisloze jongeren. Nu is het zo dat veel jongeren op hun 18de de jeugdhulp verlaten, een tijdje geen ondersteuning willen en op hun 19e nog dieper in de problemen blijken te zitten.

Citaat: “Ik wil nadenken hoe ik weer op een normale manier contact krijg met mijn vader, moeder en broertje.”

Voor de jongeren van de vier zorgaanbieders is intensieve zorg nodig waarbij hand in hand begeleiding en overname van regietaken aan de orde is. Met een beroep op zelfredzaamheid alleen, redden we het niet. Een jongere is wellicht in staat op een bepaald leefgebied een deeltaak uit te voeren, maar het geheel aan taken om zelfstandig te functioneren is een te complexe opgave. Er liggen dikwijls problemen onder.

Citaat: “Mensen zijn niet te vertrouwen, ze brengen alleen maar teleurstelling en verdriet”

De ketenpartners hebben tijd nodig om te zorgen, soms alsnog op te voeden en de problemen op alle leefgebieden integraal op te pakken. Die tijd is trouwens voor ons een dilemma. Wanneer kan je een jongere loslaten en wanneer is het risico op terugval nog te groot?

Citaat: “Pas als anderen rekening met mij houden, hou ik rekening met anderen.”

Jongeren worden nogal eens overschat. Dus naast aandacht voor geschikte woningen of kamers ook aandacht voor het al dan niet bezitten van woonvaardigheden. Wij maken nogal eens mee dat het daaraan ontbreekt. Voorbeelden: een omgekeerd dag- nacht ritme, overlast omdat bij gebrek aan vuilniszakken het afval uit het raam wordt gegooid of omdat ze uit eenzaamheid en verveling Jan en alleman binnenhalen, ook als dat niet verstandig is.

Een laatste punt is het investeren in de motivatie van jongeren om hulp te krijgen. Niet om ze problemen aan te praten..... die hebben ze al. De jongeren zijn deels zorgmijddend – ze willen wel geholpen worden bij het krijgen en behouden van woonruimte, maar ze willen niet dat je je met hun geld bemoeit terwijl ze steeds verder in de schulden komen. Of ze zien het nut niet in van bijvoorbeeld agressie-regulatie terwijl ze keer op keer tegen dezelfde conflicten aanlopen. Niet echt een perspectief waarmee ze een huis gaan volhouden.....Onze wens is om met de gemeente en de ketenpartners een gesprek te voeren met de jongere. Ieder vanuit de eigen rol en taak, maar toch samen – en uitgaand van de eigen verantwoordelijkheid van de jongeren. Duidelijkheid voorkomt teleurstelling en zo kunnen zorgaanbieders met de gemeente Utrecht zorgen dat iedere jongeren de zorg krijgt die hij nodig heeft en waarop hij recht heeft.

Kay Neven, Stichting De Tussenvoorziening

Beste aanwezigen, leden van de gemeenteraad,

Mijn naam is Kay Neven, Manager Wonen en Begeleiden bij Stichting De Tussenvoorziening.

Dagelijks zet ik mij, samen met mijn collega's in om mensen die in Utrecht dakloos zijn geraakt of dreigen te raken zo snel en goed mogelijk op te vangen en te begeleiden. Veelal mensen, ook jong volwassenen, met meer dan 1 nog niet opgelost probleem.

Allereerst onze complimenten aan D66 voor het initiatiefvoorstel, waarin heldere en concrete voorstellen staan om een lastige en urgente knelpunten op te lossen. De genoemde knelpunten zijn voor ons herkenbaar en gelden vaak net zo goed voor de volwassen doelgroep en in de keten voor gezinnen die dakloos raken. Bij de overgangen tussen systemen en ketens van zorg ontstaan met regelmaat problemen.

Over het algemeen kunnen we ons goed vinden in de lijn en richting van de genoemde oplossingen en als we kijken naar wat in de MO/BW keten geholpen heeft, dan is dat een persoonsgerichte aanpak door een integraal/multidisciplinair team. Vanuit de gedachte dat alles wat aandacht krijgt groeit, zouden deze knelpunten ideaal gezien aangepakt moeten worden vanuit een taskforce en wellicht ingericht in een integraal werkend team. Dat zal zeker bijdragen tot het helpen sluiten van de gaten tussen ketens. Het plan van een coach/begeleider die je volgt, zoals in het voorstel geformuleerd is, is heel zinvol. Het grootste risico dat jongeren lopen is dat ze jarenlang buiten beeld van instanties raken en pas weer inzicht komen als het problematiek zeer ernstig is geworden.

Inhoudelijk missen we een drietal onderwerpen, die ook onder dit initiatiefvoorstel kunnen vallen.

1. We missen in het rapport oog voor mogelijke langdurige beperkingen van mensen. Het beeld dat iedereen het op termijn zelf kan redden vinden we niet reëel. Juist het al hebben van een langdurig jeugdzorg carrière is een voorspeller voor kwetsbaarheid in de toekomst. Heb daar ook oog voor. In dat licht ontbreekt in het voorstel ook een doorlopende lijn naar de buurtteams. Hoe gaan mensen het daar weer redden als een individueel zorgtraject stopt?

2. Wij vangen bij De Tussenvoorziening ook tienermoeders op. Die zien we hierin niet herkenbaar terug als aparte groep, terwijl daar eigenlijk een dubbele vraag zit. Die van de moeder zelf als jong volwassene en de vraag vanuit het gezin als geheel inclusief kind(eren).

3. Betaalbare huisvesting voor lage inkomens is een groot probleem, waarmee ook wij dagelijks te maken hebben. Het Actieplan Sociale Woningbouw van Gemeente Utrecht (dec. 2016) waarin stevige ambities staan, ook voor de jong volwassenen, is mooi om aan vast te houden. Ons advies is om in het initiatiefvoorstel een sterkere verbinding te maken met het Actieplan Sociale Woningbouw en concrete uitwerking hiervan voor jong volwassenen te helpen realiseren.

Daarnaast willen we graag een aantal praktische tips meegeven voor het verdere vervolg;

1. Zet in op een werkwijze bij jeugdzorgpartijen waarin geen jongere daar vertrekt zonder een gedegen perspectief plan. Welke mogelijkheden heeft de jongere, welke risico's loop hij. Bespreek het plan in een gezamenlijke bijeenkomst met de jongere, het netwerk en relevante organisaties.

Maak afspraken over hoe de mogelijkheden benut kunnen worden en de risico's beperkt.

2. Creëer jeugdgeldbeheer op vrijwillige basis. Er zijn jongeren die best kunnen inzien dat schulden maken op de loer ligt. Voorkomen is echt veel beter, want als de schulden er eenmaal zijn, is genezen vaak een langdurig en lastig proces.

3. Creëer Work First projecten voor jongeren die thuisloos zijn en geen opleiding meer kunnen volgen.

4. Het creëren van oefenkamers met woonbegeleiding voor jongeren die nog moeten leren om met anderen samen te wonen is een goed idee. Neem hierin het concept van Mixed-Wonen mee. We werken en denken graag mee aan de uitrol van deze en andere goede oplossingen voor de groep jong volwassenen.

Dank voor uw aandacht.

Meeprater 10

We willen mevrouw Podt graag bedanken dat U-2B Heard! betrokken is bij het ontwikkelen van dit Initiatiefvoorstel en zijn natuurlijk bereid in de verdere ontwikkeling van het Plan van Aanpak ook mee te werken.

1. Over de verschillende doelgroepen: wij misten pleegzorg in de nota.

Daarnaast willen wij ook vermelden dat niet alle jongeren waar het om gaat ergens geregistreerd staan.

Vanuit het Cluster Maatschappelijke Opvang wordt er nu een onderzoek uitgevoerd, in opdracht van de Gemeente Utrecht, naar waar deze jongeren dan in Utrecht te vinden zijn (vindplaatsen) en wat de problematiek van deze jongeren is.

2. Bij U-2B Heard! hebben wij ook de ervaring dat kwetsbare jongeren onder meerdere portefeuilles vallen, wat inderdaad soms lastig is, mede voor de hulpverlening en zo ook voor ons, om jongeren naar de juiste afdeling te sturen. Daarom onderschrijven wij het belang van één contactpersoon binnen de Gemeente.

3. Het (beperkte) gebruik van KRIS: is er een mogelijkheid dat jongeren zelf kunnen inloggen op het systeem? Net zoals een patiënt bij het UMC kan inloggen op zijn patiëntenportaal, waar de patiënt dan kan zien wat de afspraken zijn en welke documenten er aan ten grondslag liggen?

4. VOG: vanuit het G4 overleg in samenwerking met Stichting Zwerfjongeren Nederland hebben we het plan opgevat om te onderzoeken of het mogelijk is om een VOLG (Verklaring Omtrent Liefdevol Gedrag) te ontwikkelen. Een stagiaire gaat dit onderzoeken als zijn afstudeeropdracht. Jongeren die participeren bij U-2B Heard! hebben heel duidelijk laten zien dat ze prima in staat zijn om afspraken na te komen en zich kunnen verdiepen in complexe problematiek met alle documentatie daaromheen. Tevens kunnen ze prima communiceren met beleidsmakers en "bobo's". (grapje)

Als een organisatie als U-2B Heard! en andere organisaties die regelmatig met deze jongeren samenwerken in de Gemeente een VOLG zouden kunnen afgeven, dan hebben

deze jongeren al meer perspectief. De Gemeente Utrecht zou hier ook aan mee kunnen werken.

5. Wonen en woonprojecten: de jongeren van U-2B Heard! hebben een idee uitgewerkt wat prima zou aansluiten bij de nieuwe initiatieven. Wij zouden daar graag met beleidsmakers en anderen verder over willen praten.

Dank u voor de aandacht.